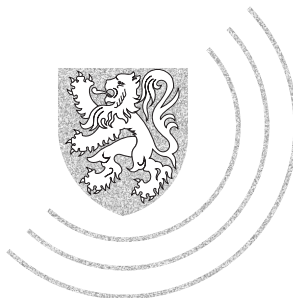

V L A A M S P A R L E M E N T

Zitting 2004-2005

27 september 2004

HOORZITTING

over de financiële toestand van Vlaanderen

VERSLAG

**namens de Commissie ad hoc
uitgebracht door de heer Marc van den Abeelen**

Samenstelling van de commissie:

Voorzitter: de heer Norbert De Batselier.

Vaste leden:

de heren Erik Arckens, Mathieu Boutsen, Herman De Reuse, Jan Penris, Roland Van Goethem;

de heren Erik Matthijs, Steven Vanackere, Koen Van den Heuvel, Eric Van Rompuy;

mevrouw Patricia Ceysens, de heren André Denys, Marc van den Abeelen;

de heer Norbert De Batselier, mevrouw Caroline Gennez, de heer Herman Lauwers.

Plaatsvervangers:

de heer Filip Dewinter, mevrouw An Michiels, de heren Erik Tack, Joris Van Hauthem, mevrouw Gerda Van Steenberge;

de heren Ludwig Caluwé, Tom Dehaene, Jan Laurys, mevrouw Trees Merckx-Van Goey;

mevrouw Annick De Ridder, de heer Jaak Gabriels, mevrouw Anne Marie Hoebeke;

de heren Bart Caron, Jacky Maes, Ludo Sannen.

INHOUD

	Blz.
1. Uiteenzetting door de heer Hedwig Van der Borcht (ABAFIM)	4
2. Uiteenzetting door de heren Johan Bortier en Etienne Poelvoorde (SERV)	12
3. Uiteenzetting door mevrouw Christine Vande Kerckhove (Rekenhof)	17
4. Uiteenzetting door de heer Paul Van Rompuy en mevrouw Carine Spinnoy (Hoge Raad van Financiën).....	21

DAMES EN HEREN,

De Commissie ad hoc hield op 13 september 2004 een hoorzitting met de bevoegde Vlaamse administratie, de SERV, het Rekenhof en de Hoge Raad van Financiën over de financiële toestand van Vlaanderen.

Volgende sprekers namen deel aan de hoorzitting :

- De heer Hedwig Van der Borgh, directeur-generaal van de administratie Budgettering, Accounting en Financieel Management (ABAFIM)
- De heer Johan Bortier, voorzitter van de Sociaal-Economische Raad van Vlaanderen (SERV)
De heer Etienne Poelvoorde, opdrachthouder bij de SERV
- Mevrouw Christine Vande Kerckhove, eerste auditeur-revisor bij het Rekenhof
- De heer Paul Van Rompuy, voorzitter van de afdeling Financieringsbehoeften van de overheid van de Hoge Raad van Financiën
Mevrouw Carine Spinnoy, lid van het secretariaat van de afdeling

1. Uiteenzetting door de heer Hedwig Van der Borgh (ABAFIM)

De heer Van der Borgh : Mijnheer de voorzitter, dames en heren, ik heb van de bevoegde minister de toelating gekregen om in alle objectiviteit en openheid informatie te geven die te maken heeft met de financiële projectie die we hebben gemaakt. De gegevens hieromtrent zijn ook beschikbaar op het internet.

ABAFIM is een onderdeel van het departement Algemene Zaken en Financiën. Onder supervisie van de Vlaamse minister van Financiën en Begroting werkt deze afdeling aan de voorbereiding en de eindredactie van de begroting en zorgt ze voor de budgettaire opvolging van de diverse entiteiten – ongeveer 50 in aantal – van de Vlaamse Gemeenschap. We verzorgen de controle van de rekeningen en stellen de eindrekening op. We staan ook in voor de consolidering van de uitvoering en de functionele werking van Orafin. We zorgen

voor de inning en opvolging van de Vlaamse belastingen en de financiering van de Vlaamse Gemeenschap.

Ik zal nu een toelichting geven over de budgetprojecties. In een bepaalde krant stond dat Vlaanderen niet kan tellen. Dat is een grove vergissing. Het maken van budgetprojecties is echter zeer moeilijk. Bij ons worden die gemaakt door een viertal personen. In de Verenigde Staten zijn dat er 230, die in hoofdzaak dan nog een doctoraatsdiploma hebben. Het Congres in de Verenigde Staten heeft zijn eigen Budget Office (CBO), dat de projecties doet voor de Amerikaanse federale overheid. Ik wil het palmares van dit orgaan, dat 230 mensen tewerkstelt, even belichten. U moet daarbij voor ogen houden dat 3 percent afwijking binnen de Vlaamse begroting overeenkomt met 500 miljoen euro, de som waarover het hier eigenlijk gaat. Welnu : in het lopende jaar zat het CBO er al 1,9 percent naast, en in het volgende budgetjaar 4,6 percent. Dan gaat het om een gemiddelde afwijking, in positieve of negatieve zin. Ook bij de uitgaven is er een afwijking, die echter kleiner is.

We moeten natuurlijk toegeven dat Vlaanderen minder gevoelig is voor ontvangstenevoluties dan de VS. In België is het immers de federale overheid die zware inkomstenschommelingen opvangt, maar ook in de uitgaven is er op 3 jaar tijd een afwijking van 3 percent tussen de uitgavenrealisatie en wat begroot was. Dat komt overeen met onze 500 miljoen euro. Wat het saldo betreft, zat het CBO er vanaf 1981 na 4 jaar 4 percent naast. Daarbij was er een periode waarin deze instelling het deficit systematisch te laag inschatte, en een periode, toen president Clinton aan de macht was, waarin ze het overschot systematisch onderschatte.

Voorspellers hebben het altijd moeilijk om trendwijzigingen correct te detecteren. Ze zagen niet dat er een andere trend gaande was. Projecties maken is dus moeilijk. Zo maakte het CBO een projectie van het saldo voor 2001, die sterk bleek af te wijken van de realiteit in 2004. Eerlijkheidshalve moet ik erbij zeggen dat deze projectie dateerde van juni 2001, dus voor de gebeurtenissen van 11 september. Maar het CBO, met al zijn doctorandi, zat er na 4 jaar met deze projectie helemaal naast.

Wij zijn dus bescheiden : onze projecties moeten worden bekeken met een behoorlijke onzeker-

heidsmarge. Al diegenen die voorhouden dat ze haarfijn kunnen aangeven wat de beleidsmarge is van de Vlaamse Regering, kennen ons inziens niet of nauwelijks de dynamiek die schuilt achter een begroting. Een bijkomend probleem is dat de begroting van de Vlaamse Gemeenschap meer bevat dan de algemene begroting en de algemene uitgaven, die we kunnen volgen via Orafin. Ze bevat ook toegewezen ontvangsten en variabele uitgaven. Die kunnen in een bepaald jaar binnenkomen en in een ander jaar opnieuw buitengaan. De DAB's krijgen weliswaar dotaties, maar wanneer zullen die zelf hun eigen ontvangsten krijgen? Voor bijvoorbeeld het MINA-fonds moeten we nagaan hoe het zit met de milieuheffingen indien we projecties willen maken. Hetzelfde geldt voor de VOI's, zoals De Lijn. Hoe zit het daar bijvoorbeeld met de ticketverkoop, en met de abonnementen? Dat hebben we niet meteen in de hand.

Vlaanderen heeft een fantastisch systeem wat het kasbeheer betreft, namelijk het CFO. Dat is ondertussen overgenomen door het Brussels Gewest en door andere gemeenschappen. Dat is fantastisch voor het financiële beheer, maar zeer moeilijk voor het begrotingsbeheer: via het CFO wachten immers een aantal financiële saldi om ooit uitbetaald te worden bij de VOI's. Dat bemoeilijkt begrotingsprojecties.

Ten slotte is er sinds 1999 sprake van heel wat derdegeldontvangsten. Zo innen we alle opcentiemen, die we teruggeven aan de gemeenten. Het gaat over 2 miljard euro aan ontvangsten, die binnenkomen en opnieuw buitenvloeien, maar niet op hetzelfde tijdstip. Het begrotingssaldo in geconsolideerde termen stemt niet overeen met het kassaldo. Dat maakt het moeilijk om alle stromen te volgen. Om onze begrotingsprojecties te maken, zowel op de korte termijn als op de lange termijn, zuiveren we elk van deze effecten uit, maar bij elke uitzuivering is er ook een kleine foutenmarge: we geven dus grif toe dat onze projecties onzeker zijn.

De projecties die wij opgesteld hebben ten behoeve van de bijdrage van het ministerie aan de regeringsonderhandelaars, gaan uit van de begroting van 2004. U weet ongetwijfeld dat de diverse regeringen op 12 september 2003 een nieuw akkoord hebben afgesloten over de begrotingsobjectieven. Voor gemeenschappen en gewesten is er een verhoogd objectief. Voor Vlaanderen gaat het

over 600 miljoen euro. Ook moet er een geconsolideerd normoverschot worden behaald. Sinds 2003 werken we met geconsolideerde termen: we moeten de uitvoering van de DAB's en de VOI's mee in rekening brengen. Die kunnen we niet allemaal zomaar vinden, want ze zitten niet in Orafin.

Het geconsolideerde begrotingsresultaat 2004 beantwoordt eigenlijk niet aan het objectief. Het Rekenhof wees daar al op bij de begrotingsbesprekingen. De Hoge Raad geeft in zijn jongste verslag zelf aan hoe groot het tekort zou zijn indien de begroting helemaal zou worden uitgevoerd. Gelukkig is er ook sprake van onderbenutting, maar daarover vertel ik later meer. Het probleem met de begroting 2004 is dat ze binnen de verhoogde norm slechts doenbaar is, mits de onderbenutting nog verder aangroeit. Maar hieraan zijn limieten; naarmate de onderbenutting in bepaalde jaren toeneemt, moet de weerslag in latere jaren terug te vinden zijn: m.a.w. de onderbenutting zal op een bepaald ogenblik stoppen en tenderen naar overbenutting. Dat is een vaststaand gegeven, de vraag is alleen: wanneer treedt die ommekeer op? Trendvariaties zijn – zoals ik gesteld heb – moeilijk te voorspellen; maar aan de hand van de eerste uitvoeringsrealisaties meenden we te moeten vaststellen dat die zich onvermijdelijk zouden voordoen in 2004. Voor ons leek dat geen groot nieuws, voor sommige media blijkbaar wel.

Er wordt dikwijls gesteld dat met geconsolideerde termen moet worden gewerkt, maar consolideren is niet eenvoudig. Werken met geconsolideerde termen of ESR-termen houdt in dat we de uitgaven van de overheid, zijnde de Vlaamse Gemeenschap, in de richting van gezinnen en ondernemingen moeten detecteren, evenals de inkomsten in de omgekeerde richting. Het saldo is het ESR-saldo, maar daarbij wordt geen rekening gehouden met de diverse kapitaal- of ESR-8-verrichtingen. Het ESR-saldo toont met andere woorden wat van de economische sector 'overheid' naar de economische sector 'gezinnen en ondernemingen' gaat.

Dat lijkt makkelijk, maar helaas zitten we vast met de DAB's en VOI's, want ook zij geven uit aan gezinnen en ondernemingen. De tussenliggende stromen naar DAB's en VOI's gaan uiteraard niet rechtstreeks naar gezinnen en ondernemingen, maar moeten worden weggehaald.

Niets belet dat DAB's en VOI's contracten afsluiten met de Vlaamse Gemeenschap. Die vinden we niet zomaar terug in de uitgavenbegroting. In de uitgavenbegroting komen ze voor in de vorm van werkings- of investeringsuitgaven, niet van dotaties. DAB's en VOI's ontvangen de inkomsten wel en boeken ze mogelijkerwijze als ontvangst van de Vlaamse overheid. Als we ze niet correct in de uitgavenbegroting detecteren, worden ze in onze uitgavenbegroting daarentegen weergegeven als het ware als gaande naar de privé-sector. DAB's geven ook dotaties aan VOI's. Die kunnen we makkelijk terugvinden in de begroting. DAB's verlenen echter ook contracten aan VOI's en die moeten op hun beurt worden weggehaald indien ze niet direct in de begroting terug te vinden zijn. We moeten alles dus trachten terug te vinden en te reconstrueren.

Een extra probleem met de consolidatiekring is dat veel VOI's en DAB's met andere boekingsregels werken en op verschillende tijdstippen boeken. Dat alles maakt de consolidatie dus bijzonder moeilijk, zeker voor buitenstaanders.

Consolideren levert anderzijds ook inzicht op omdat de tussenstromen worden uitgeschakeld. De consolidatie is pas sinds 2003 als norm van toepassing, in 2002 werd er reeds een aanvang mee genomen. Niettemin hebben we getracht om met terugwerkende kracht na te gaan hoe het vroeger zat. Dat levert zeer interessante inzichten in de achterliggende oorzaken van de huidige problematiek en de draagwijdte ervan.

De DAB's en VOI's nemen een heel groot deel van het beleid voor hun rekening. In 2004 ging er 13,8 miljard euro rechtstreeks vanuit het ministerie naar de gezinnen en de ondernemingen. Onrechtstreeks vertrok er 5,2 miljard euro in beleidskredieten vanuit DAB's en VOI's. De totaalsommen voor beleidskredieten op geconsolideerde basis stijgen regelmatig. Ook de betaalkredieten stijgen regelmatig.

We hebben ook getracht om de middelen geconsolideerd op te tellen. Het resultaat daarvan is merkwaardig. In 1999 was er een klein tekort. Er waren iets minder middelen aanwezig dan nodig voor het beleid. Dat was echter geen groot drama. Er waren zelfs iets meer betalingskredieten. Dat houdt in dat er 'en cours' zou worden ingelost. Let wel, het gaat over begrotingen, niet over uitvoeringsgegevens.

In 2002 was er een probleem, want in dat jaar werd het kijk- en luistergeld afgeschaft. De Vlaamse Regering koos er bewust voor om niet te besparen tijdens die iets minder makkelijke conjunctuurperiode. In alle toelichtingen werd opgemerkt dat het uitgavenpeil bewust werd aangehouden zodat de gezinnen en ondernemingen niets hoefden te vrezzen. Door het wegvallen van het kijk- en luistergeld was er echter voor het eerst een heel grote afwijking tussen beleid en middelen. In geconsolideerde termen lagen de betalingsmogelijkheden iets hoger dan de beleidsuitgaven. Maar eigenlijk waren er om die betalingsmogelijkheden te financieren, onvoldoende ontvangsten aanwezig.

U herinnert zich ongetwijfeld ook cijfers in niet-geconsolideerde termen waaruit eigenlijk het omgekeerde blijkt. Daaruit blijkt duidelijk dat consolidatie – hoe moeilijk ze ook is – inzichten oplevert, die niet uit de gewone begroting blijken.

In 2004 zit het beleidsniveau ten opzichte van de middelen eigenlijk niet meer zo denderend hoog. Op het vlak van de betalingsmiddelen wordt opnieuw getracht om 'en cours' in te lopen. De begroting 2004 ziet er op het eerste zicht, structureel, niet zo slecht uit. Integendeel, de begroting beantwoordt behoorlijk aan de structurele toekomstgerichte eisen. Het probleem zit hem vooral in de vorige jaren. We constateren immers een behoorlijke afwijking tussen het beleid en de aanwezige middelen in de voorgaande jaren. M.a.w. het probleem van de begroting 2004 is in grote mate een tijdelijk probleem en geen structureel probleem. Ware er niet de opstoot in de betalingsverplichtingen, dan waren er ook geen echte problemen: het structureel tekort binnen de begroting 2004 is immers beperkt.

Dat er meer beleidsmogelijkheden zijn dan middelen, is op zich niet rampzalig. De begroting wordt immers niet volledig uitgevoerd. Tot en met 2001 werd ruwweg 1,5 percent van de begroting in verbintenismogelijkheden niet uitgevoerd, wat overeenstemt met ongeveer 170 miljoen euro. Als er dus ongeveer 170 miljoen euro meer beleidsmogelijkheden zijn dan middelen, is dat geen echt probleem: in uitvoering valt die afwijking meestal weg, omdat de middelenraming, die de Vlaamse Regering jaarlijks doet, zeer accuraat en zeer voorzichtig gebeurt terwijl, zoals gesteld, jaar in jaar uit er ongeveer 1,5 percent van de beleidsmogelijkheden niet worden gebruikt. Maar er is meer.

Nadat iets is vastgelegd, wordt het ook niet altijd uitbetaald. De niet-uitbetaling van verbintenissen bedraagt jaar in jaar uit ook ongeveer 100 miljoen euro.

Een derde punt is dat een beleid wordt uitgevoerd in een bepaald jaar en meestal een jaar nadien betaald. Ondertussen zijn de middelen ook aangegroeid. Dat effect van het verschil tussen beleid dat wordt genomen in een jaar nul en 3 tot 4 jaar nadien wordt uitgevoerd met ondertussen aangegroeide middelen, is weer eens goed voor ongeveer 100 miljoen. Eigenlijk kan er dus tussen de 300 tot 350 miljoen meer beleidsmogelijkheden aanwezig zijn in jaar nul dan middelen in datzelfde jaar om de drie redenen die ik zonet heb aangegeven : niet alle beleidsmiddelen worden uitgeput; niet alle genomen beleidsmiddelen worden effectief ooit betaald; er is altijd een behoorlijk tijdsverschil tussen middelen van jaar nul en beleidsuitgaven van jaar nul.

In 2001 is er weliswaar een wijziging gekomen en heeft het parlement het FFEU gecreëerd, wat een krachtig middel is om investeringen te concentreren. Het betekent echter ook dat de 1,5 percent die er vroeger was in niet-uitgevoerd beleid, quasi tot nul is gereduceerd omdat het beleid als het ware wordt gerecycleerd in een investeringsinstrument. De vroegere 300 tot 350 miljoen euro worden vanaf 2001 gereduceerd tot 200 tot 250 miljoen euro. Daar moet u rekening mee houden bij het lezen van de cijfers.

Als u deze risicoloze afwijkingen afzet tegenover deze cijferreeksen, zal u stellen dat de vroegere geconsolideerde begrotingscijfers inherente problemen bevatten. Dat is echter maar zeer gedeeltelijk juist. Door diverse omstandigheden bleef de uitvoering in betalingen sterk achterop lopen. Dat is geen nieuw fenomeen : ook in de negentiger jaren bleken expansieve begrotingen meestal niet zo expansief in uitvoering : het duurde 2-3 jaar, soms langer, alvorens de overheidsmotor op die hogere snelheid begon te draaien. U ziet in geconsolideerde termen wat de uitvoering was. Het bedrag aan niet-gebruikte middelen ten opzichte van de mogelijkheden was in de vorige jaren behoorlijk hoog. Het lag in het jaar 2001 in de buurt van een recordbedrag van 1,5 miljard euro. Het daalt vanaf 2001, en zal verder dalen na 2004 omdat de regering de kredieten scherper is gaan berekenen en preciezer tracht te begroten.

In het verleden was er een behoorlijke afwijking tussen de geconsolideerde middelen en de geconsolideerde betalingsmogelijkheden. In het jaar 2002 bijvoorbeeld is er 1,3 miljard in overschrijding. Indien die allemaal waren uitgeput, had de Vlaamse Regering 1,3 miljard euro via leningen moeten financieren, terwijl ze op haar gewone begroting mogelijk nog een overschot had. In de praktijk was dat niet zo, want er werd 1,4 miljard van deze geconsolideerde betalingsmogelijkheden niet gebruikt. Begrotingscijfers betekenen dus niet noodzakelijk ook uitvoeringscijfers. De uitvoering is de realiteit en de begroting is een wens. Zeker de niet-geconsolideerde begroting, die het Vlaams Parlement stemt, geeft te weinig uitzicht en houvast om daarin de realisatie-tendenzen terug te vinden. In het verleden waren er grote niet-gebruikte saldi op geconsolideerde basis die nu dalen.

We komen stilaan tot onze projecties, die – zoals gesteld – een vrij scherpe ommekeer weergeven vanaf 2004.

Vooraf nog dit : ik had het daarnet over de niet-uitvoering en het beruchte probleem van de zogenaamde impliciete schuld. De impliciete schuld is niet door het parlement gewild. Het parlement heeft in 1999 kredieten goedgekeurd die toelieten dat de impliciete schuld werd afgebouwd. Nadien steeg deze weer een beetje en in 2003 ging ze weer wat zakken. In begrotingsuitvoering is deze evolutie door het niet-gebruiken toch wat anders verlopen dan het parlement gewild heeft : de impliciete schuld gaat plotseling stijgen.

Dat de impliciete schuld stijgt of relatief groot is, is op zich ook geen probleem. De overheid is geen bedrijf. Een bedrijf moet werken met een positief bedrijfskapitaal. Een overheid werkt altijd met een negatief bedrijfskapitaal, omdat een overheid per definitie eeuwig is. Haar leveranciers veronderstellen dat men altijd zal betalen en dat is ook zo. Een overheid betaalt meestal na prestaties die vooraf moeten opgezet, uitgevoerd en gecontroleerd worden. Dat vraagt tijd en ondertussen groeit dit negatief bedrijfskapitaal. Maar aan alles is een grens : ook een te groot negatief bedrijfskapitaal is natuurlijk niet goed. Rekening houdende met onder meer wat we vanuit de diverse administraties als informatie kregen, zagen we dat deze impliciete schuld niet verder op die manier kon aangroeien, omdat het verder aanhouden van eenzelfde niveau aan onderbenutti-

ging zou inhouden dat de afgesproken betalings-termijnen in het gedrang zouden komen. De ommekeer tussen geleidelijke opbouw van impliciete schuld en lichte opbouw ervan maakt evenwel een groot verschil in uitvoering.

Er is ook een positieve kant aan het verhaal. De impliciete schuld is gestegen, maar anderzijds is er een tegenhanger die de opbouw van de impliciete schuld meer dan compenseert, namelijk het feit dat de financiële schuld sterker is gedaald dan de impliciete schuld is opgebouwd. Financiële schuld betekent interesten. De regering heeft, als ze niet kon betalen omdat diverse zaken achterwege bleven en ze geen rechtstreekse impact heeft op sommige VOI's en DAB's, als tegenhanger de financiële schuld sterk afgebouwd. Ik geef grif toe dat het cijfer van eind 2003 ook de daling met betrekking tot ALESH bevat, wat eigenlijk een boekhoudkundige daling is. De indirecte schuld is vooral de daling van de ALESH-schulden die men heeft overgedragen naar de VHM toe. Het was eigenlijk een federale schuld die wij altijd hebben inbegrepen. Dit is overgedragen naar de VHM en wordt niet bij ons geconsolideerd. Dit zorgt voor een formidabele daling van 1,7 miljard euro naar 31 miljoen euro.

Ondanks het feit dat we het moeilijk hadden, is niettemin 400 miljoen directe schuld afgebouwd. Sommigen zullen zeggen dat we Aquafin vergeten. Dat is juist. We vergeten Aquafin omdat dit niet moest worden geconsolideerd. Pas vanaf februari/maart 2004 heeft het INR gezegd dat dit toch moet worden geconsolideerd. We doen dit voorlopig niet, omdat we ervan uitgaan dat de regering Aquafin opnieuw buiten de consolidatie zal brengen.

Nog kort iets over het netto te financieren saldo. 2002 was nog behoorlijk. De problemen zijn ontstaan omdat in 2002 de daling van het kijk- en luistergeld – zeker in geconsolideerde termen – onvoldoende is verrekend. U hebt dit kunnen zien bij de beleidsuitgaven die niet onmiddellijk tot betaling aanleiding gaven, maar pas de volgende jaren moeten worden betaald.

Vanaf 2003 gaat het minder gemakkelijk. In augustus heeft de toenmalige minister van Financiën en Begroting maatregelen getroffen om de sterke afwijkingen van het te financieren saldo te beperken. Dit werd snel gecorrigeerd.

Ook begin 2004 werden beheersingsmaatregelen getroffen, om de uitvoering in lijn te houden met de begroting.

Vanaf maart 2004 hebben we aan de minister gerapporteerd dat de maatregelen van januari onvoldoende waren. De toenmalige – en huidige – minister heeft dan nieuwe extra maatregelen genomen, waardoor het netto te financieren saldo van 2004 snel terug congruent kon gemaakt aan de evolutie van het vorige jaar. Dat waren tijdelijke maatregelen, die inmiddels overigens aangevuld en gecontinueerd werden. Ook de vorige regering heeft maatregelen genomen om het tekort te stabiliseren en om te buigen naar een resultaat, in overeenstemming met de doelstelling. Eigenlijk was er vorig jaar zelfs iets te veel overschot in vergelijking met de doelstelling. Ik ben ervan overtuigd dat de regering ook 2004 bijstuurt en dus ook dat jaar zal en kan sluiten, conform de vooropgestelde doelstelling.

Wij moeten projecties maken, en dat is niet gemakkelijk. We doen dit voor de diverse VOI's en DAB's. Ik laat een voorbeeld zien van hoe we denken dat in de toekomst de betalingen zullen verlopen. Dit hebben we uitgewerkt voor alle uitgaven. We hebben de spreadsheet samengesteld op een realistische basis : we zijn niet vertrokken van vragen en we hebben minimalistische inschattingen gemaakt. Wat betreft onze parameters kunt u een verschil zien tussen 2003 en 2004. De onderbenutting zal van ongeveer een miljard euro beperkt worden tot ongeveer 500 miljoen euro. Dit is het verschil tussen de begrotingen van 2003 en 2004. Wij denken dat de onderbenutting voor de decreten veel nauwkeuriger was berekend, omdat een aantal verbintenissen nu moeten worden betaald.

We hebben de nieuwe regering ook gewaarschuwd. Als de trend van vorig jaar wordt voortgezet, is er geen probleem, maar het is mogelijk dat omwille van de druk op de betalingskredieten de onderbenutting veel lager is dan in 2003. Dit zorgt ook voor het verschil met de initiële cijfers die door de SERV werden gegeven. Nogmaals, wij pretenderen niet profeten te zijn, maar we denken dat onze cijfers beter aansluiten bij de uitvoeringsrealisatie, tenminste indien de minister, de regering en dit parlement de begroting niet zouden bijsturen.

Wij denken dat we voor 2004 een redelijk realistische projectie hebben gemaakt. We maken duidelijk

dat onze projecties voor 2005 – waar we ook met een tekort rekening houden – en 2006 rekening moeten houden met onzekerheidsmarges. Zoals ook in andere landen het geval is, gaat het om 1 percent voor 2005 en 3 percent voor 2006. Dit is ongeveer 500 miljoen euro. We raden dan ook aan om bij onze projecties rekening te houden met de klassieke onzekerheidsmarges.

De heer Herman De Reuse : Ik zou de heer Van der Borgh tot enkele vragen over de impliciete schuld willen stellen. De raming bedraagt 2,1 miljard euro. Blijkbaar kent niemand de precieze impliciete schuld. Ik vraag me af waarom we dit niet juist weten.

We hebben het hier vaak over de onderbenutting van de in de begroting ingeschreven bedragen. De impliciete schuld wordt in de loop van verschillende begrotingsjaren opgebouwd. In welke mate dekt de onderbenutting deze opbouw? Kan deze overeenkomst precies worden gemeten?

Ik vraag me tevens af sedert wanneer de impliciete schuld werd opgebouwd. Ik heb de indruk dat deze opbouw de laatste tijd sterk is gestegen. De financiële schuld is klaarblijkelijk afgebouwd, misschien zelfs sterker dan oorspronkelijk was voorzien. Dit is uiteraard belangrijk omdat we op deze schuld interesten moeten betalen. Is het evenwel evident dat op een impliciete schuld geen interesten moeten worden betaald? Misschien moeten we meer interesten betalen op de impliciete schuld dan op de financiële schuld.

De heer Van der Borgh : Ik wil er allereerst op wijzen dat het in de synthese gebruikte cijfer van 2,1 miljard euro eigenlijk niet op de volledige impliciete schuld slaat. Zoals de huidige en de vorige Vlaamse Regering aan het Vlaams Parlement hebben meegedeeld, verwijst dit bedrag naar de impliciete schuld die sinds 1999 is opgebouwd.

De totale impliciete schuld ligt hoger. Volgens het Rekenhof gaat het om 3,1 miljard euro. Wij stellen ons wat bescheidener op en durven geen exact bedrag naar voren te schuiven. Ik zal straks even toelichten waarom we dit niet doen.

Om de opbouw van de impliciete schuld te meten, hebben we nagekeken welke verbintenissen door het Vlaams Parlement zijn gemachtigd en in

welke mate deze verbintenissen worden nageleefd. Deze berekening brengt ons onmiddellijk bij de kern van het probleem. We zijn er gerust in dat onze cijfers tot op 10 percent nauwkeurig zijn. Nauwkeuriger kunnen we de impliciete schuld evenwel niet berekenen.

De eerste reden is dat een groot gedeelte van de impliciete schuld zich bij de VOI's en de DAB's bevindt. Uit de begroting blijkt dat de onderbenutting bij het ministerie van de Vlaamse Gemeenschap jaarlijks ongeveer 3 percent bedraagt. Nu gaat het om 1 tot 1,5 percent. Dit is onder meer aan de operationalisering van het FFEU te wijten. Bij de VOI's en de DAB's bedraagt de geconsolideerde onderbenutting 7 tot 9 percent. Dit percentage ligt veel hoger dan bij het ministerie van de Vlaamse Gemeenschap.

De VOI's kampen in dit verband met een boekhoudkundig probleem. Het ministerie van de Vlaamse Gemeenschap hanteert de klassieke rijkscomptabiliteit en boekt specifieke verbintenissen. VOI's hebben een bedrijfsboekhouding en boeken geen verbintenissen. Iedereen gaat er namelijk van uit dat een bedrijf dat te veel verbintenissen boekt in falen zal gaan. Aangezien de VOI's totaal andere boekhoudkundige gegevens gebruiken, hebben we zelf moeten nakijken hoe de door het Vlaams Parlement gemachtigde verbintenissen door de VOI's in verbintenissen worden omgezet. We hebben tevens moeten nakijken hoe de verbintenissen in verplichtingen en verder in betalingen worden omgezet. Dit betekent dat we, samen met de betrokken VOI's, een aantal veronderstellingen hebben moeten aannemen om onze projectie te toetsen. Over het algemeen zijn de VOI's het met onze projecties eens. Mathematisch kunnen we hier evenwel niet zeker van zijn en bijgevolg kunnen we de impliciete schuld niet tot op de laatste euro berekenen.

De tweede reden geldt tevens voor het ministerie van de Vlaamse Gemeenschap. Niet elke aangegane verbintenis moet nadien in een verplichting worden omgezet. Vaak laten de betrokken administraties verbintenissen in de begroting staan omdat ze misschien eens in een reële verplichting zouden kunnen worden omgezet. Indien de verbintenissen niet worden bewaard, lopen deze diensten het risico om ooit bijkredieten te moeten vragen. Vele administraties willen verbintenissen – zelfs al staan ze al tien jaar uit – niet schrappen.

Verbintenissen staan soms zeer lang uit omdat de gesubsidieerde organisatie al die tijd niet aan de subsidievoorwaarden voldoet of geen eindafrekening stuurt omdat ze zich met de voorschotten tevreden stelt. Aangezien de administraties hun begrotingen niet willen uitzuiveren, zijn wij niet zeker dat de boekhoudkundige impliciete schuld met de werkelijke impliciete schuld overeenkomt. De tegenpartijen zijn immers niet verplicht een vordering in te dienen.

Om deze twee redenen moeten wij toegeven dat we slechts een raming van de impliciete schuld kunnen maken. Dit bedrag is niet tot op de euro exact, maar benadert de realiteit tot op 100 tot 200 miljoen euro.

Op de impliciete schuld zijn er meestal geen interesten, want het gaat om subsidies via DAB's en VOI's, en daar worden meestal geen verwijlinteresten op berekend. Het kan wel gebeuren dat instellingen bancaire kredieten moeten opnemen, en dan zullen ze interesten betalen, maar wijzelf niet of quasi niet. De laattijdige betalingen die aanleiding geven tot verwijlinteresten, worden wel degelijk gevolgd, en ze stijgen niet. Ook voor 2003 zijn ze tamelijk laag gebleven. De impliciete schuld geeft dus geen aanleiding tot een sterke verhoging van de interesten.

De heer Eric Van Rompuy : Ik ben verheugd dat we nu eindelijk over deze cijfers beschikken. Tijdens de vorige zittingsperiode hebben we herhaaldelijk over de impliciete schuld gesproken, maar alleen de SERV maakte er in zijn rapport allusie op. Het Rekenhof pleit voor een periodieke rapportering over de evolutie van die impliciete schuld aan het Vlaams Parlement. De administratie spreekt over 2,2 miljard euro en het Rekenhof over 3,1 miljard euro. Die bedragen worden ook genuanceerd, want het Rekenhof zegt dat de administratie geen rekening houdt met vastleggingen en ordonnanceringen van voor 1999. Ook de heer Van der Borghht heeft correcties aangebracht.

Mijnheer de voorzitter, we zijn een paar jaar op onze honger blijven zitten, maar het is belangrijk dat we die gegevens van de administratie en het Rekenhof in de toekomst krijgen. Het gaat tenslotte om een toename van de impliciete schuld berekend vanaf 1999, al werd dat ontkend. Ook de administratie beschikt over onvoldoende informatie over het tijdstip van de uitvoering van de

verbintenissen. De engagementen moeten vroeg of laat worden gehonoreerd, weliswaar niet allemaal op hetzelfde moment, maar dat neemt niet weg dat we er inzicht in moeten hebben. De afwijking tussen de assumpties en de eigenlijke realisaties kan oplopen tot 200 miljoen euro.

Is het mogelijk daar maandelijks een rapport van te krijgen, in harmonie met dat van het Rekenhof ? Er zijn immers duidelijk interpretatieverschillen. Waarom is daar in het verleden niet over gecommuniceerd met het parlement ?

De heer Van der Borghht : De tabel werd in januari 2004 aan het parlement bezorgd, in antwoord op een parlementaire vraag van de heer Sauwens.

De heer Eric Van Rompuy : Na herhaaldelijk aandringen.

De heer Van der Borghht : Ja, maar ik heb al aangegeven hoe moeilijk het is de impliciete schuld terug te vinden, niet zozeer bij onszelf, maar bij de VOI's en de DAB's. Het heeft ons meer dan 2 maanden gekost om het antwoord te kunnen geven. De gegevens zijn intussen niet veranderd.

De heer André Denys : Mijnheer Van der Borghht, heb ik het goed begrepen dat er ook in 2003 maatregelen zijn genomen om de betalingen meer te spreiden, en dat er geen bijkomende verwijlinteresten zijn geweest ondanks het feit dat sommige betalingen later dan gewoonlijk gebeurden ? De maatregelen zijn genomen in juli en augustus 2003. Toch hebben ze niet geleid tot meer verwijlinteresten dan andere jaren.

De heer Van der Borghht : De maatregelen in augustus 2003 betroffen vooral de beheersing van de vastleggingen van nieuwe engagementen. De betalingen konden op dat moment nog gebeuren, al hebben we ze toen wel gemonitord. Er is altijd getracht de betalingen waar verwijlinteresten op konden worden geheven, te laten plaatsvinden. Dat is ook bevestigd door de secretaris-generaal. Er was dus geen opstoot van verwijlinteresten, zoals u ook in de gepubliceerde gegevens zult terugvinden. Ze zullen niet verder dalen, maar die daling heeft te maken met het gegeven dat de interesttarieven voor verwijlinteresten in augustus 2003 fors omhoog zijn gegaan. Bij een vergelijking moeten we echter van dezelfde interestvoet uitgaan.

De heer De Reuse : We mogen toch veronderstellen dat Vlaanderen beschikt over enkele organisaties met bekwame mensen die ons kunnen vertellen hoe groot de beleidsruimte is. De Vlaamse administratie komt op bladzijde 51 tot het besluit dat de extra nettobeleidsruimte na structurele maatregelen in 2004 3,617 miljard euro bedraagt. Als het groeipad wordt herzien, zou er een extra nettobeleidsruimte van 1,287 miljard euro zijn.

De SERV heeft het in een eerste nota over 3,7 miljard euro aan beleidsruimte. Enkele maanden later, op 30 juni 2004, is dat bedrag veranderd in 2,6 miljard euro. Het Rekenhof stelt in een commentaar dat ‘de toekomstig beschikbare beleidsruimte zoals initieel ingeschat door de Vlaamse administratie, zelfs rekening houdend met de bijkomende ontvangsten en voor zover niet gecompenseerd door het aantrekken van de economie, naar alle waarschijnlijkheid nog een stuk lager zal uitvallen dan voorzien’.

Wat is uw commentaar bij deze wirwar van besluiten ? Wat mogen we geloven ?

De heer Van der Borgh : Onze projecties zijn ‘minimalistisch’. Zo gaan we voor de uitgaven voor havenwerken uit van een daling. Een nieuw havenproject vereist een dermate grote nieuwe beleidsruimte dat we dat soort uitgaven niet opnemen in beschouwingen over een constant beleid. Veel hangt af van hoe we een constant beleid definiëren. We moeten goed weten met welke hypothesen we werken. Voor 2004 en enigszins ook voor 2005 maakt dat niet veel verschil uit, maar op termijn is dat wel het geval, want het aflopen van grote projecten creëert nieuwe beleidsruimte. Voor sommigen hoort dat geld thuis in het constante beleid, volgens ons is dat nieuwe beleidsruimte.

Een andere moeilijkheid is de betrouwbaarheid van de betaalkalender van de lopende engagementen. Als die worden gewijzigd, leidt dat tot grote verschillen van 100 of 200 miljoen euro. Zulke bedragen zijn goed voor 1 percent. Het CBO beschikt over 230 universitair geschoolden, en die instelling zit er over 2 jaar 3 percent naast. Wij werken met vijf personen, maar slagen erin om nog beter te doen. De onzekerheden kunnen we echter niet volledig wegwerken. En dan is er nog een derde reden die de verschillende prognoses verklaart : de parameters van de inkomsten verschillen soms.

In elk geval zijn onze werkhypothesen beschikbaar. Het Rekenhof zegt daarover dat we inzake het constant beleid hier en daar wat te voorzichtig zijn. Dat zou kunnen. Het parlement moet daarover oordelen, want niet wij maken het beleid.

Wat de cijfers van de SERV betreft, moet ik opmerken dat in het SERV-rapport van januari een zinnetje is opgenomen dat misschien wat uit het oog is verloren. Daarin staat dat de geschatte beleidsruimte er komt, op voorwaarde dat de Vlaamse Regering er in 2004 in slaagt haar tekort te reduceren tot het afgesproken niveau.

De heer De Reuse : Het Rekenhof schrijft ergens dat ‘het constant beleid waarvan de administratie uitgaat nog niet door de Vlaamse Regering is bevestigd’. Blijkbaar gaat het toch uit van dat constant beleid. Er is toch niet veel ruimte om een constant beleid verschillend te definiëren ?

De heer Van der Borgh : We hebben bijvoorbeeld rekening gehouden met de cijfers voor de voorziene uitbreiding van de gezins- en bejaardenhulp. U zou anderzijds kunnen stellen dat dit een verbintenis is van de regering die nog niet door het parlement is goedgekeurd en dus geen deel uitmaakt van het constant beleid. Grote, nieuwe havenwerken hebben we niet opgenomen in de berekening. U zou kunnen stellen dat de haveninvesteringen een continuüm en dus wel constant beleid vormen.

De recurrente kosten van het werkgelegenheidsakkoord hebben we erg voorzichtig ingeschat, conform de vooropgestelde budgettaire enveloppes. U zou kunnen stellen dat die enveloppes in de praktijk worden overschreden, zodat in constant beleid er een groter bedrag nodig is. Daarover kan worden gediscussieerd, maar enkel de regering en het parlement kunnen daarover duidelijkheid scheppen. Wij kunnen alleen maar naar best vermogen de toestand inschatten en de meest waarschijnlijke evolutie uittekenen.

De heer Mathieu Boutsen : Mijnheer Van der Borgh, er is enkele malen gesproken over het FFEU. Dat fonds is echter ook in het leven geroepen om de schuldafbouw te realiseren. U zegt dat er ongeveer 250 miljoen euro in dit fonds zit. Enkele jaren geleden was dat ongeveer 500 miljoen euro. U stelt dat er geen bedragen meer zijn bijgekomen. Ik kan me goed inbeelden dat het bedrag van het fonds niet stijgt. Ik heb er wel enige moeite

mee te geloven dat het bedrag daalt omdat er geen bedragen meer worden toegevoegd.

Dit weekend heb ik in de krant gelezen dat de regering op zoek is naar 300 miljoen euro voor eenmalige inkomsten en dat ze 150 miljoen euro wil besparen. Is het volgens u mogelijk of toelaatbaar dat het bestaande fonds wordt aangewend om de eenmalige inkomsten te realiseren ?

De heer Van der Borgh : In mei 2004 heeft het FFEU een schuldafbouw van 44,5 miljoen euro gefinancierd.

Hoe dan ook : wat het FFEU zou geven voor de schuldafbouw, komt neer op een geconsolideerd nulbedrag. Er moet worden gekeken hoe sectoren buiten de overheid een overdracht van middelen realiseren naar de overheid en omgekeerd. Uw suggestie om de vrijstaande middelen van het FFEU aan te wenden voor schuldafbouw helpt dus in het geheel niet : wat de Vlaamse Gemeenschap wint aan schuldafbouw, verliest het FFEU aan middelen. M.a.w. : de som ervan is 0. Wel is het zo, dat als vrijstaande middelen van het FFEU worden gebruikt voor schuldafbouw, zij niet meer kunnen gebruikt worden voor investeringsverbintenissen. En deze verbintenissen geven in latere jaren aanleiding tot betalingen. Uiteraard zou het wegvallen van deze betalingen in latere jaren wel voor een verbetering van het geconsolideerd begrotingsresultaat zorgen.

U hebt me verkeerd begrepen over die 250 miljoen euro. Het FFEU is ten eerste geschikt om investeringen te concentreren. De 1 tot 1,5 percent niet-gebruikte vastleggingsruimte gaat naar het FFEU. Dat was ook de wens van het parlement. Het fonds werd jaar in jaar uit gespijsd met 1 tot 1,5 percent aan middelen. Het percentage dat benut wordt, ligt nu echter op 99,9 percent. Dat is positief voor het parlement : het weet dat de kredieten daadwerkelijk worden gebruikt, zij het een jaar nadien. Het duurt ongeveer 2 jaar vooraleer het in het FFEU actief wordt.

– *De heer André Denys treedt als voorzitter op.*

2. Uiteenzetting door de heren Johan Bortier en Etienne Poelvoorde (SERV)

De heer Bortier : Het begrotingsadvies van de SERV wordt jaarlijks in juli uitgebracht. Wegens

de regeringsonderhandelingen is dat vroeger gebeurd. Dit houdt natuurlijk in dat er met een aantal zaken geen rekening werd gehouden. Op dat moment was het budgettair kader van de regering nog niet bekend. De Hoge Raad van Financiën had daarenboven zijn advies nog niet uitgebracht.

U moet van ons vandaag niet verwachten dat we bijkomende uitspraken zullen doen over het beleid van de regering. Traditioneel geven we een evaluatie in januari. Ook deze keer zullen we dat doen. We zullen die dan aan de regering en het parlement overmaken.

Alle sociale partners sluiten zich uitdrukkelijk aan bij de keuze van de Vlaamse regering over de begrotingsnormen voor de volgende jaren. Dit houdt in dat we het eens zijn met de afstemming van de begrotingsnorm met het pad dat de Hoge Raad van Financiën heeft aanbevolen. Op basis daarvan moet de Vlaamse bijdrage worden bepaald in het federale stabilisatieprogramma en de bijdragen van de andere deelgebieden.

De heer Poelvoorde : Wij geven onze kijk op de situatie als buitenstaander. We trachten dit zo objectief mogelijk te doen.

In het advies van 30 juni 2004 ging het over de toestand waarmee we geconfronteerd zullen worden tijdens de volgende legislatuur. We waren daar al in 2003 mee bezig. In januari en april 2004 hebben we een aantal voorstellen gedaan en ramingen gemaakt. Ik verwijs naar de uiteenzetting die we in het parlement hebben gegeven op 17 februari 2004.

Bij het voorbereiden van het advies van 30 juni 2004 werden we geconfronteerd met nieuwe gegevens. Daardoor moesten we een aantal hypothesen opnieuw bekijken.

Dan is er nog een derde element : wat hebben we gezegd over 2004 en de periode 2005-2009 ? Binnen onze beperkte tijd zal ik niet kunnen ingaan op alle details en nuances. Ik verwijs wat dat betreft naar de teksten die we terzake hebben gepubliceerd, meer specifiek naar ons advies van 30 juni 2004.

Al in januari hadden we de beleidsruimte berekend voor 2005-2009. Dat werd geactualiseerd in april. Ik zal vooral verwijzen naar die laatste cij-

fers. We hadden dit berekend ten aanzien van een Vlaams uitgavenniveau voor 2004 dat in overeenstemming was met de norm voor het overschot die was afgesproken tussen de deelregeringen en de federale regering. De heer Van der Borgh t zei een beetje ten onrechte dat dit in de kleine lettertjes stond. Op basis van de gegevens waarover we toen beschikten, hebben we dit becijferd. We hebben daarbij moeten steunen op een aantal hypothesen, daar er op die afspraken een aantal aanvullingen en correcties waren, onder meer in verband met de operatie inzake de oude huisvestingsschulden. We raamden toen het te bereiken overschot, in het licht van die afspraken, op 489 miljoen euro.

We hebben een eerste analyse gemaakt van de begroting 2004 zoals die was goedgekeurd door het parlement. We hebben meteen geprobeerd om dat op geconsolideerde basis te doen, dus met inbegrip van alle interne stromen tussen de begroting van het ministerie van de Vlaamse Gemeenschap en de vele instellingen. Ik geef toe dat dit diverse moeilijkheden met zich meebrengt. Maar we stelden een grote kloof vast tussen de betalingskredieten en de uitgaven in die begroting – de uitvoering is immers wat telt – en die norm. We waren dus van oordeel dat er een structurele ingreep zou moeten gebeuren. In januari ging het dan over iets meer dan 370 miljoen euro. Na aanpassingen was deze som in april iets opgelopen, tot 383 miljoen euro.

We hadden begrotingsdoelstellingen vooropgesteld. Reeds in januari hebben we gezegd hoe we die begroting zagen evolueren tot en met 2009. Daarbij zijn we een norm gaan afstemmen op een voorzichtige hypothese over de economische ontwikkeling, met een referentiegroei van 2 percent. Wanneer de conjunctuur beter zou uitvallen, dan zou niet alles wat boven die 2 percent uitkomt, kunnen worden gebruikt voor beleid. Dit geld zou moeten worden opzijgezet om latere tegenvallers op te vangen. Een ander element was dat het vrij hoge overschot waarmee men vertrekt, geleidelijk mag worden afgebouwd. Wij stelden dat overschot op 150 miljoen euro in 2010. Dat is dus een geleidelijke afbouw van die hoge overschotten, van 489 miljoen euro in 2004 naar 150 miljoen euro. Dit zou gebeuren via een constant groeipad op de primaire uitgaven.

Wil men een dergelijke raming maken, dan moeten er uiteraard een aantal hypothesen worden

vooropgesteld inzake middelenramingen. We hebben dat gedaan. Dit kwam neer op een gemiddelde reële groeivoet van 2,47 percent voor de middelen van de bijzondere financieringswet inzake de gedeelde en samengevoegde belastingen. Die groeivoet is hoger dan 2 percent omdat we uitgingen van een verbetering van de fiscale capaciteit voor Vlaanderen, maar hij is vooral ook toe te schrijven aan het effect van de Lambermontimpulsen die er in de loop van die periode nog bij zouden komen. Voor de gewestbelastingen zou er sprake zijn van een vrij gematigde reële groei van iets meer dan 1 percent. Dit alles samen genomen kwamen we, gecumuleerd voor de hele periode, dus alle middelen jaar per jaar opgeteld, uit op een bedrag van 10,8 miljard euro. Uiteraard is dat geld niet volledig beschikbaar. Het geld voor ongewijzigd beleid moet daar nog van worden afgetrokken.

Over wat dat ongewijzigd beleid nu inhoudt, is er uiteraard gediscussieerd. Maar het kwam erop neer dat de gemiddelde reële groei van de primaire uitgaven, geconsolideerd voor de hele Vlaamse overheid, 0,98 percent zou bedragen. Dat is het bedrag dat we in dat pad vooropstelden voor ongewijzigd beleid. Gecumuleerd wordt 7,1 miljard euro ingenomen, dus blijft er gecumuleerd 3,7 miljard euro beleidsruimte voor die periode over. Dat cijfer heeft een aantal maanden gecirculeerd sinds onze actualisering van april.

Toen we ons advies moesten geven, werden we geconfronteerd met nieuwe gegevens. Er was het rapport van de administratie, dat de heer Van der Borgh uitvoerig heeft toegelicht en dat net na de verkiezingen ter beschikking werd gesteld. Later werd dit geactualiseerd. Er was het advies van het Rekenhof over deze problematiek. Toen wij ons advies opstelden, konden we nog niet beschikken over het HRF-advies. Maar gelukkig voor ons stemt de filosofie achter de HRF-begrotingsnorm grotendeels overeen met de onze, zodat ook de sociale partners zich daar min of meer in kunnen vinden. Een laatste element waarover we op dat ogenblik konden beschikken, was de uitvoering van de begroting 2003. We hebben, zoals elk jaar, geanalyseerd hoe die uitvoering is verlopen. Dat is uiteraard belangrijk om eventuele effecten te kunnen afleiden voor de volgende jaren.

We hebben die nieuwe gegevens omgezet in een aantal parameters. Het vereiste overschot van 489 mil-

joen euro, waarvan we uitgingen, hebben we moeten aanpassen wegens een aantal technische aanpassingen. Een vrij belangrijke aanpassing betrof een bedrag van 138 miljoen euro. Dan gaat het over de operatie inzake ALESH. Wij hadden die volledig buiten de normstelling gehouden. De reden die we daarvoor in het begin van het jaar naar voren schoven, was dat die middelen sowieso zouden worden getransfereerd naar de VHM. We beschouwden dit als een neutrale operatie, maar uiteraard is die niet neutraal voor de federale overheid. Dat is een foutje dat we hebben gemaakt. Terecht moest daar rekening mee worden gehouden.

Dan was er een heel belangrijk element, dat reeds vervat zat in het voorstel van de administratie : voor 2004 zou Vlaanderen gebruik willen maken van de mogelijkheid de norm te versoepelen omwille van de prestaties die de voorbije jaren, vanaf 2001, werden geleverd. Men had immers een veel groter gecumuleerd overschot opgebouwd dan vereist volgens de HRF-normen. Dat kon dan worden omgezet in die 1-percentregel, waarbij 1 percent van de gedeelde en samengevoegde belastingen mag worden gebruikt voor een versoepeling. Uiteindelijk zijn we daarmee akkoord gegaan : we kunnen niet ontkennen dat die inspanningen zijn gedaan.

We hebben moeten vaststellen dat het rapport van de administratie alleen maar bevestigde wat we in januari en april reeds zeiden : er was duidelijk nood aan structurele ingrepen op de begroting 2004 om die op het peil te brengen dat vereist was volgens de norm, zelfs als men die norm wat gaat aanpassen. Het Rekenhof heeft een hele reeks opmerkingen gegeven die dit ook bevestigden. In feite was de problematiek nog wat scherper dan we ons hadden voorgesteld. Het behalen van de norm zou weliswaar een ernstige ingreep vergen, maar tegelijk hadden we verondersteld dat die ingreep wat kon worden verzacht door in 2004 te rekenen op bijkomende middelen in vergelijking met onze ramingen van januari en april.

We hielden geen rekening met die extra middelen ten bedrage van 365 miljoen euro. Heel belangrijk daarbij is dat het grootste deel van die extra middelen, in vergelijking met de raming die we hebben gemaakt op 30 juni 2004, eenmalig zijn : ongeveer 290 miljoen euro. Dat betekent natuurlijk heel wat, want het kenmerk van eenmalige middelen is dat ze het jaar nadien wegvallen. Als de

norm kan worden gehaald door gebruik te maken van eenmalige middelen, dan heeft dat repercussies op de beleidsruimte van de volgende jaren, want uiteraard zullen de middelen dan dalen.

Een ander element is de vaststelling in het rapport van de administratie dat de norm in 2004 niet meer kon worden gehaald. De administratie pleitte voor het omkeren van de normdoelstellingen : in plaats van te vertrekken van hoge overschotten en een geleidelijke afbouw, werd voorgesteld om de grote inspanning van bij het begin te verschuiven naar het einde van de periode. Dat was een vrij belangrijk nieuw voorstel dat duidelijk afweek van de visie die we tot dan aanhielden.

Een volgend element betreft de discussie over ongewijzigd beleid. Wie een raming wil maken van de nettobeleidsruimte, moet een definitie geven van ongewijzigd beleid. We stellen vast dat zeker niet tijdens de eerste jaren, maar op een iets langere termijn, ongeveer vanaf 2007 tot en met 2009, de dynamiek die de administratie vooropstelt voor ongewijzigd beleid uitgesproken veel lager ligt dan de dynamiek die wij hadden ingeschat.

Ik voeg hier onmiddellijk aan toe dat hierover veel discussies kunnen worden gevoerd. We beweren niet dat wij alles steeds heel accuraat kunnen inschatten. We proberen zo objectief mogelijk tewerk te gaan. In elk geval is het verschil opmerkelijk. Als alles opnieuw wordt omgezet in de reële groei van de primaire uitgaven tussen 2004 en 2009, dan kwamen wij bij ongewijzigd beleid uit op een reële groei van 0,98 percent. Als we dezelfde schatting maken voor de gegevens uit de rapporten van de administratie die we hebben gebruikt in ons advies, dan komen we uit op een reële daling van 0,08 percent voor dezelfde periode.

We kunnen niet op alle vragen een antwoord geven. Die vragen hebben trouwens voor een niet-onbelangrijk deel te maken met de definitie van ongewijzigd beleid. Toen we onze resultaten presenteerden, hebben we overal een tabelletje aan toegevoegd waarin onze hypothesen uit de doeken werden gedaan. Die hypothesen zijn niet louter technisch, maar betreffen ook politieke opties en beleidsopties waarover uiteraard kan worden gediscussieerd.

Ik geef u enkele voorbeelden. In de begroting 2004 bleek dat een aantal verminderingen werden

doorgevoerd op investeringsniveau. Bovendien werden een aantal investeringen die in de reguliere begroting zaten, overgedragen aan het FFEU. Omwille van het ongewijzigd beleid, was het onze hypothese dat de middelen in 2005 terug zouden worden geplaatst op hetzelfde niveau. Het gevolg is een redelijk groot verschil.

We zijn er ook van uitgegaan dat voor het urencontingent bij de thuiszorg niet alleen de evolutie van de voorbije jaren zou worden gevolgd, maar dat er een inhaalbeweging zou ontstaan om de programmatienorm tegen 2009 te bereiken. Bij de optie van het innovatiepact zijn we ervan uitgegaan dat er al sprake was van belangrijke engagementen en dat er tot en met 2007 een jaarlijkse extra impuls van 60 miljoen euro zou komen.

Een ander belangrijk, maar meer technisch aspect, is dat we in het licht van opties inzake beter bestuurlijk beleid, veronderstelden dat de onderbenutting in de toekomst zo zou evolueren dat de benutting van kredieten nauwer zou aansluiten bij de begrotingskredieten. Wellicht hadden we onze mening op dit punt wat moeten bijstellen. Ook op dat vlak is dus een extra impuls nodig op het vlak van ongewijzigd beleid.

We stelden ook vast dat de prognose van de middelen in het rapport van de administratie veel optimistischer was dan onze raming, zeker op het vlak van de gewestbelasting.

Voor de periodes 2004 en 2005-2009 hebben we het volgende gesteld. Het oorspronkelijk afgesproken overschot voor 2004, inclusief correcties, moet worden aangehouden. De hypothese dat de norm in 2004 niet meer kan worden gehaald en dat daardoor de afspraak niet zal worden nageleefd, heeft de SERV niet aanvaard. We stellen integendeel dat de nodige ingrepen beter vrij snel – dus in 2004 – gebeuren. De begroting van de Vlaamse Gemeenschap mag immers niet direct in diskrediet worden gebracht. De norm moet worden toegepast vanaf 2004, maar we staan wel achter de versoepeling van 1 percent en enkele andere parameters.

Naast de raming van de administratie hebben we een eigen raming gemaakt aan de hand van de methode die we binnen de SERV hanteren. We hebben gepoogd te voorspellen waar de begroting 2004 zal uitkomen, in het licht van de begroting

zelf en de impact van de begroting van 2003. Op het einde van het jaar zullen we zien wat onze poging waard was. We stelden een kloof vast tussen de norm en de begroting van 435 miljoen euro. De grote vraag hierbij was in welke mate de kloof structureel is. Een heel sluitend antwoord op die vraag kunnen we niet geven. Een klein beetje arbitrair hebben we gesteld dat een deel van de kloof zeker niet structureel is, maar eenmalig. We schatten de eenmalige kloof op 150 miljoen euro en zijn met dat cijfer naar de formateur gestapt. Volgens ons zijn dus structurele ingrijpen nodig ten belope van 285 miljoen euro. De hele redenering werd gedaan met inbegrip van de negatieve impact van Aquafin. Uiteraard kunnen situaties en overeenkomsten wijzigen.

Voor de periode 2005-2009 hebben we onze doelstelling inzake de begrotingsnorm behouden. Voor 2005 hebben we de norm zelf een beetje aangepast, omwille van de discussies en problemen. We stellen voor om – alhoewel het een contradictio in terminis is – de eenmalige versoepeling van 1 percent nog een keer toe te passen in 2005. We hebben onze middelenraming bijgesteld, maar we zijn een beetje voorzichtiger gebleven in vergelijking met de administratie op het vlak van de expansie van de gewestbelastingen. In vergelijking met de ramingen van de administratie, hebben we de expansie een beetje naar beneden aangepast zodat we in 2009 ongeveer 150 miljoen euro lager uitkomen.

Dat alles leverde een nieuwe beleidsruimte op van 10,1 miljard euro. Die is kleiner dan tevoren omdat in 2005 de absolute stijging van de middelen kleiner wordt, omdat er in 2004 heel wat eenmalige middelen mee in rekening worden gebracht die er in 2005 niet meer zullen zijn. Dat heeft onder meer als gevolg dat, volgens onze hypothesen en berekeningen, de extra impuls van 2005 van Lambermont voor een deel wordt gecompenseerd door het wegvallen van eenmalige middelen.

We hebben het ongewijzigd beleid behouden, maar om een veiligheidsmarge in te bouwen, hebben we voor de eerste jaren een bijsturing naar boven doorgevoerd waardoor we zijn afgestemd op de cijfers van de administratie. Het resultaat was de gecumuleerde nettobeleidsruimte voor de periode 2005-2009 van 2,6 miljard euro die we in juni hebben vooropgesteld. Dat is ongeveer 70 percent van het oorspronkelijke bedrag. Een be-

langrijk deel van de vermindering heeft te maken met ons hoger vertrekniveau in 2004. Daardoor blijft er minder over om te groeien in de richting van het eindpunt in 2010. Voor dat eindpunt hebben we het overschot op hetzelfde niveau gehouden als in onze oorspronkelijke raming, namelijk op 150 miljoen euro.

De heer Steven Vanackere : Moeten we de beleids-marge zoals de SERV die bepaalt, lezen als een marge in beleidskredieten of in betaalkredieten ? Ik weet wel dat op de lange termijn het de bedoeling is dat die aan elkaar gelijk zijn, maar wat zegt u aan de regering : u hebt ten belope van 2,6 miljard mogelijkheid om nieuwe engagementen te nemen of om ten belope van 2,6 miljard extra betaalkredieten te voorzien ? Wat is de onderliggende hypothese voor de impliciete schuld in dat meerjarenplan ?

De heer Poelvoorde : Het is een betalingskrediet, maar we zijn ons bewust van die problematiek. We zijn zelf verantwoordelijk voor het invoeren vanaf het begin van de jaren negentig van het begrip beleidskredieten in het begrotingsjargon. We stellen vast dat daar in de loop van de jaren oneindig veel discussies over zijn gevoerd : wat zijn precies beleidskredieten en hoe moet je een bepaald engagement dat zich over meerdere jaren uitspreidt, in de begroting inschrijven ? Dat is één van de redenen waarom we er deels van afstappen. Ook liggen die dingen op de lange termijn meer bij elkaar.

Er zijn vele onduidelijkheden omtrent het probleem van de impliciete schuld en we proberen daar ook wel wat ramingen over te maken. We zeggen dat deze norm en de conclusie die men daaruit trekt in termen van beleidsruimte zou moeten worden aangevuld met een secundaire norm over de evolutie van de impliciete schuld. Het niveau van impliciete schuld op zich is niet zo relevant, wel de wijze waarop die evolueert. Omwille van een aantal onduidelijkheden hebben we dat cijfermatig niet ingevuld, maar we stellen wel voor dat men daar best in het begin van deze legislatuur een zo correct mogelijke en door iedereen aanvaarde stand van maakt en een doelstelling vooropzet. Die zou er bijvoorbeeld in kunnen bestaan dat de impliciete schuld niet mag toenemen zijn of slechts gedeeltelijk toegestaan, of toegenomen zijn omwille van heel specifieke redenen, bijvoorbeeld bepaalde belangrijke investeringsprogramma's.

De heer Vanackere : U hoeft zich zeker niet te verontschuldigen voor het feit dat u het concept van de beleidskredieten hebt geïntroduceerd, want het lijkt me de meest verstandige manier om zowel op de korte termijn als op de lange termijn de realiteit van de overheidsfinanciën in de gaten te houden.

Ik wil me aansluiten bij een suggestie die door de heer Eric Van Rompuy is gedaan. Hij zegt dat het parlement een zicht zou moeten blijven hebben op de evolutie van de impliciete schuld of het verschil tussen de vastleggingen en de betalingen. Ik begrijp dat de heer Van der Borghst zegt dat het een helse klus is om dat te berekenen omwille van de realiteit van de DAB's. Men zou ons echter minstens het gedeelte van de impliciete schuld, dat doodsimpel voortvloeit uit de uitvoering van de begroting van het ministerie als zodanig, wat een onderdeel is van de toename van de impliciete schuld, met een zekere regelmaat ter beschikking kunnen stellen. Men zou er moeten op aandringen om minstens om de drie maanden een zicht te krijgen op die evolutie. Mochten we vaststellen dat de regering kijkt naar die 2,6 miljard beleidsruimte, maar dat wel degelijk interpreteert als een betaalkredieten-norm en dat er achterliggend nog een verdere stijging zou zijn van de impliciete schuld, dan zijn we niet op een verstandige manier bezig.

De voorzitter : Uw suggestie wordt meegenomen naar de commissie voor Financiën, mijnheer Vanackere.

De heer Eric Van Rompuy : Ik heb gelezen dat minister Van Mechelen pleit voor een toekomst-norm. Om budgettaire verrassingen te vermijden, moet men een dubbele norm hebben : de norm van de Hoge Raad en een vaste uitgavennorm van 2 percent. Hoe kijkt de SERV daartegen aan ? In uw adviezen van januari en april hebt u opnieuw gepleit voor zo'n uitgavennorm in plaats van een saldonorm. Dat hebben wij ook altijd gedaan omdat de norm van de Hoge Raad voortgaat op betalingen. Hoe kijkt u daartegen aan ? Deze discussie zullen we voeren in het najaar bij de begroting, maar vindt u die toekomstnorm een stap vooruit ? In welke mate komt die overeen met wat jullie hebben voorgesteld ? Ik heb de indruk dat er nog elementen zijn waar geen rekening mee wordt gehouden in dat voorstel. U hebt er daarjuist voor gepleit om de ontwikkeling van de impliciete schuld vast te leggen zodat men in de toekomst geen verrassingen heeft.

De heer Poelvoorde : We zullen een aantal belangrijke beslissingen die de regering zal nemen, evalueren in januari. Ik wacht dus nog even af. In elk geval gaat het in ons voorstel van begrotingsnorm over een uitgavennorm en geen saldonorm. De saldi die wij berekenen in onze norm, en dat is vanaf vorig jaar en vanaf januari, zijn afgeleiden van het constante groeipad dat we vooropzetten, uitgaande van 2004 om aan die 150 te komen in 2010. Dat is de essentie van onze norm. Die saldi zullen uiteraard voor discussie zorgen met de federale regering over de bijdragen die ieder deelgebied moet leveren in het stabilisatieprogramma. Als we consequent zijn met ons voorstel, zouden we het geen goede zaak vinden indien opnieuw de saldi richtinggevend worden en het constante groeipad wat verloren gaat.

Vanaf het ogenblik dat je bijvoorbeeld een voorstel doet om een versoepeling op zo'n constant groeipad toe te passen, de fameuze versoepeling van 1 percent, zit je met een afwijking. Dat belet echter niet dat dat pad uiteindelijk kan worden aangehouden wanneer men uitgaat van de filosofie dat men eigenlijk elk jaar opnieuw het saldo moet berekenen dat daarmee in overeenstemming is. Als men dat consequent zal toepassen, zal men ook moeten aanvaarden dat in de loop van de jaren die saldi wat kunnen schuiven omwille van de nieuwe parameters die bij de berekening om het constante groeipad aan te houden, in rekening moeten worden gebracht.

3. Uiteenzetting door mevrouw Christine Vande Kerckhove (Rekenhof)

Mevrouw Vande Kerckhove : Mijnheer de voorzitter, geachte commissieleden, op 15 juni 2004 heeft de informateur van de Vlaamse Regering, in overleg met de voorzitter van het Vlaams Parlement, het Rekenhof gevraagd zijn bedenkingen te formuleren bij de nota van de administratie over de inschatting van de budgettaire ruimte voor de regeerperiode 2004-2009 en een stand van zaken te bezorgen van de uitvoering van de Vlaamse begroting. Het Rekenhof heeft dit verslag op 23 juni 2004 ingediend.

Het Rekenhof heeft getracht, vanuit zijn rol in het proces van de klassieke begrotingsopmaak, de belangrijkste leemten in de nota van de administratie in kaart te brengen. Het heeft niet zelf een in-

schatting van de beleidsruimte gemaakt. Hiervoor bestaan een aantal redenen : de opdracht valt niet expliciet onder de huidige controleopdracht en ook het comptabiliteitsdecreet voorziet er niet in, het Rekenhof is voor de cijfers afhankelijk van de informatie van de administratie en de instellingen, het heeft geen of onvoldoende toegang tot bepaalde entiteiten binnen de consolidatiekring zoals opgevat volgens het Europees Systeem van Rekeningen 1995 en het heeft geen of onvoldoende toegang tot de entiteiten buiten de ESR-consolidatiekring, waarvan de verplichtingen in de toekomst een grote financiële en budgettaire impact kunnen hebben op de begroting van de Vlaamse Gemeenschap.

Het Rekenhof heeft vooraf een aantal algemene opmerkingen gemaakt bij de initiële nota van de administratie van juni 2004. Die nota werd opgesteld met gegevens van februari 2004 en hield dus geen rekening met de evoluties tussen februari en juni 2004. Uiteraard moeten altijd de meest actuele cijfers worden gebruikt.

De administratie ging voor haar prognose uit van de uitgavenontwikkeling van de gekende verbintenissen. Ze gebruikt daarvoor het begrip 'constant beleid'. Dit betekent volgens ons dat de vooropgestelde kredieten de uitvoering van de genomen beslissingen weerspiegelen. De administratie nam de intenties, zoals het vernieuwde verloningsbeleid van het personeel of het Pegasusplan van de Vlaamse Vervoermaatschappij De Lijn, niet op omdat de nieuwe Vlaamse Regering deze intenties immers nog moest bevestigen. Dergelijke intenties kunnen echter de budgettaire ruimte verder beperken.

De administratie heeft niet alleen rekening gehouden met de begroting van de Vlaamse Gemeenschap zelf, maar ook met de entiteiten die volgens ESR-95 binnen de Vlaamse overheid moeten worden geconsolideerd. Ook hierbij kunnen een aantal opmerkingen worden gemaakt. Er werd geen rekening gehouden met de mogelijke impact van de hervorming in het kader van het beter bestuurlijk beleid. De administratie heeft de NV Aquafin en de universiteiten niet in de ESR-95-consolidatiekring opgenomen, hoewel die entiteiten binnen de consolidatiekring vallen. De administratie heeft geen rekening gehouden met de toestand van bepaalde instellingen buiten de consolidatiekring, hoewel deze instellingen een belangrijke fi-

nanciële en budgettaire impact kunnen hebben op de begroting van de Vlaamse Gemeenschap.

Ten slotte verwijst de inleiding van de initiële nota van de administratie voor de beoordeling van de ingeschreven uitgaven naar de impliciete schuld. Die schuld is de voorbije jaren sterk toegenomen tot 2,1 miljard euro eind 2003 en maakt een inhaalbeweging noodzakelijk. Het Rekenhof kwam tot de vaststelling dat deze cijfers minimaal waren ingeschat. Correcte cijfers zijn pas mogelijk met een goede monitoring van de uitstaande verbintenissen, waarbij goed uitgewerkte betalingskalenders ook periodiek worden aangepast.

Over de cijfers van de administratie stelde het Rekenhof vast dat de ontvangsten vrij voorzichtig werden geschat. Het Rekenhof kwam, vooral door een actualisering van de parameters van de financieringswet, tot een meeropbrengst van 212,4 miljoen euro. De recente evolutie – de economische groei zou in 2004 hoger uitvallen dan verwacht – ondersteunt de meer optimistische cijfers van het Rekenhof.

Daarbuiten verlaagde het Rekenhof de raming van de opbrengst van de gewestbelastingen. Dit volgt uit recente beslissingen waarmee de administratie nog geen rekening had gehouden, zoals de bevrozing van de leegstandsheffing in 2004 en 2005 en de gevolgen van de ARKimedeskorting vanaf 2006. Aan de andere kant verhoogde het Rekenhof de raming lichtjes om ze aan te passen aan de recente evolutie van de opbrengsten van de gewestbelastingen. Hoewel het Rekenhof van oordeel is dat de raming van de administratie voorzichtig was en de hogere raming realistisch en haalbaar is, blijft voorzichtigheid geboden.

Voor de uitgavenzijde kwam het Rekenhof met een eigen, indicatieve berekening tot aanzienlijk hogere werkelijke of potentiële uitgaven dan de uitgaven uit de nota van de administratie. Binnen de consolidatiekring is er 4,2 miljard euro minder budgettaire ruimte dan de administratie heeft vooropgesteld. De eventuele toekomstige budgettaire impact van entiteiten buiten de consolidatiekring, die de administratie logischerwijze niet in haar berekening opnam, wordt voor de periode 2004-2009 op 2,3 miljard euro geschat.

Binnen de consolidatiekring zijn vooral de milieu-uitgaven, met die van de NV Aquafin op kop, on-

derschat. De belangrijkste uitgaven van Aquafin betreffen enerzijds de betwiste BTW – die voor de periode van 1 september 1996 tot 30 september 2001 is opgelopen tot 256 miljoen euro – en anderzijds de toekomstige kosten voor de uitvoering van de Europese richtlijn Stedelijk Afvalwater, die oplopen tot 2,15 miljard euro. Volgens deze Europese richtlijn moet Aquafin tegen eind 2005 riolen en waterzuiveringsstations bouwen voor agglomeraties van meer dan 2.000 inwoners-equivalenten. De NV Aquafin heeft berekend dat dit 2,15 miljard euro zal kosten, een uitgave die zo goed als onmogelijk kan worden gerealiseerd binnen de door de richtlijn opgelegde termijn. Er zal dan ook duidelijk moeten worden gespecificeerd welke investeringen in de komende jaren zullen gebeuren en hoe zij zullen worden gefinancierd.

Buiten de consolidatiekring zorgt vooral het Masterplan Antwerpen voor extra uitgaven. Voor de financiering en realisatie van dit plan werd de Beheersmaatschappij Antwerpen Mobiel opgericht. De decreetgever stelde dat de BAM voldoende eigen inkomsten moet hebben, zodat zij buiten de consolidatiekring van de Vlaamse overheid zou vallen. Het was de bedoeling om het Masterplan gedeeltelijk met gewaarborgde leningen, alternatieve financieringen en publiek-private samenwerking te financieren. De kostprijs wordt momenteel geraamd op ongeveer 2,3 miljard euro, exclusief BTW. In 2003 en 2004 heeft de Vlaamse Gemeenschap al respectievelijk 35 en 124,5 miljoen euro kapitaal ingebracht, omdat de BAM nog niet over een andere financieringsbron beschikte. De Vlaamse administratie heeft de financieringslast die de Vlaamse overheid de komende jaren eventueel rechtstreeks of onrechtstreeks, via de BAM, voor het Masterplan Antwerpen zal moeten dragen, niet opgenomen in de meerjarenbegroting. Gelet op het aanzienlijke bedrag van de investeringen is duidelijkheid in dit dossier vereist.

Buiten deze twee uitgavenposten ontbraken nog een aantal posten in de rekening van de administratie. De nota van de administratie hield geen rekening met het sectoraal akkoord dat de Vlaamse Regering op 7 juni 2004 sloot en dat onder meer de eindejaarstoelage vanaf 2004 nominaal zal verhogen met 3 tot 5 percent. De nota hield evenmin rekening met de verhoging met 10 percent van het budget voor opleiding, vorming en ontwikkeling. De totale meerkosten van deze verhoging bedra-

gen 24,6 miljoen euro voor de periode 2004-2009. Voor het Vlaams Fonds voor de Sociale Integratie van Personen met een Handicap hield de administratie geen rekening met de 62,5 miljoen euro bijkomende noodzakelijke middelen voor de uitbreiding van de opvangcapaciteit.

De nota hield verder geen rekening met de negatieve evolutie in de opbouw van de reserves bij het Vlaams Zorgfonds. Eind 2004 zal de toename maar 28,5 miljoen euro bedragen, terwijl het in 2000 nog ging om 99,2 miljoen euro. De verminderte reserveopbouw is het gevolg van het hoger aantal rechthebbenden dan oorspronkelijk verwacht, de lage forfaitaire ledenbijdrage en de relatief hoge inningskosten. Het stilvallen van de opbouw van de reserve kan maar worden opgelost door een verhoging van de jaarlijkse dotatie of de ledenbijdragen.

Ook de implementatie van de kaderrichtlijn Water en de uitvoering van het decreet Integraal Waterbeleid van 18 juli 2003 zullen bijkomende kosten meebrengen. Op grond van de schatting bij de goedkeuring van dit decreet kan dit voor de periode 2005-2009 tot 24,8 miljoen euro oplopen.

De kredieten voor de lasten van het verleden van de sociale huisvesting werden met ongeveer 231,9 miljoen euro ondergewaardeerd, namelijk 4,85 miljoen euro voor tekorten in de lopende kredieten van 2004 en 227 miljoen euro voor de achterstallige vordering van de Vlaamse Huisvestingsmaatschappij op het Vlaams Gewest.

De nota van de administratie ging uit van de veronderstelling dat 100 miljoen euro wegeninvesteringen vanaf 2005 worden overgeheveld naar het Financieringsfonds voor Schuldafbouw en Eenmalige Uitgaven. Ook voor haven- en waterinvesteringen veronderstelt de administratie dat er van 2005 tot en met 2009 jaarlijks 30 miljoen euro beschikbaar zal zijn op de begroting van het FFEU. De meerjarenbegroting van het FFEU bevat echter voor 2008 en 2009 een totaalbudget van 130,12 miljoen euro. Het totale budget van het FFEU zou dan naar investeringen in wegen, water en havens gaan, wat een weinig realistische veronderstelling is.

Ook blijkt uit een inventaris van de lopende rechtszaken waarin het Vlaams Gewest geheel of gedeeltelijk aansprakelijk kan worden gesteld voor schade bij aanvaringen door fouten van

loodsen dat het Vlaams Gewest in de nabije toekomst waarschijnlijk nog aanzienlijke schadevergoedingen zal moeten betalen. De som ervan kan oplopen tot 193 miljoen euro.

Voor het gemeenschappelijk vervoer houdt de nota van de administratie geen rekening met de meerkosten van de ontwerpbeheersovereenkomst 2003-2009 met De Lijn. Zij bracht evenmin de geraamde jaarlijkse 114 miljoen euro exploitatiekosten voor de uitvoering van het Pegasusplan van de Vlaamse Vervoermaatschappij, de uitbouw van het openbaar vervoer rond Antwerpen, Gent en Brussel, in rekening. Ook de 220 miljoen euro bijkomende ordonnanceringskredieten voor de vermindering van de achterstand in de uitbetaling van de dotaties aan de VVM bleef buiten die rekening.

De nota van de administratie hield ook een eigen berekening van het saldo van de Hoge Raad van Financiën in, gebaseerd op de geraamde bedragen. De HRF is belast met de bepaling van de norm die de Belgische begroting moet halen in functie van de Europese verplichting tot het terugdringen van de overheidsschuld. Het saldo, dat binnen die norm moet blijven, wordt overeenkomstig het ESR-95 berekend. De initiële nota gaf, voor het doorvoeren van de correcties, een vorderingssaldo aan van 613 miljoen euro in 2004, variërend tot 1.543 miljoen euro in 2009. Later paste de administratie haar ramingen aan tot 497 miljoen euro in 2004 en tot 1.556 miljoen euro in 2009. Intussen heeft de HRF in zijn jaarverslag 2004 al andere cijfers naar voren geschoven.

Het ESR-95-saldo en het HRF-saldo worden berekend door de Nationale Bank van België, het Instituut voor de Nationale Rekeningen en de HRF. Het Rekenhof zou de berekening van deze saldi moeten kunnen toetsen maar dit is nu niet mogelijk wegens onvoldoende informatie over de methodologie. Momenteel beperkt het Rekenhof zich tot een summiere controle op de correcte rubricering in basisallocaties van de begrotingen en de rekeningen volgens de ESR-codering. De rekening van de economische hergroepering der begrotingsverrichtingen wordt niet geauditeerd. Deze rekening, die op basis van de ESR-codes de verrichtingen van de Vlaamse begroting, de DAB's en de VOI's consolideert en hergroepeert, wordt door de Vlaamse Gemeenschap aan de FOD Budget & Beheerscontrole overgelegd en

door de HRF en het INR gebruikt om door correcties tot het ESR-vorderingssaldo te komen. Het Rekenhof controleert uitsluitend de algemene rekening opgesteld overeenkomstig de gecoördineerde wetten op de rijkscomptabiliteit.

De conclusie van het Rekenhof luidde dat de administratie in haar nota wel vrij nauwkeurig de ontvangsten weergaf, maar dat ze een aantal belangrijke verwachte of potentiële uitgaven niet in rekening bracht of zelfs niet rapporteerde en dat ze een aantal onzekerheden met grote invloed op de cijfers niet incalculeerde. Enkele voorbeelden hiervan zijn het feit dat de nieuwe Vlaamse regering het constante beleid waarvan de administratie uitging nog diende te bevestigen, de onduidelijkheid over een aantal hangende geschillen en nog onzekere lasten, het feit dat niet alle Vlaamse instellingen die tot de consolidatiekring behoren ook effectief in de consolidatie zijn betrokken, de financiële toestand van Vlaamse instellingen buiten de consolidatiekring en de achterstand eind 2003 van de uitbetaling van dotaties en, meer in het algemeen, de vereffening van de openstaande verbintenissen.

Welke cijfers de administratie ook geeft, de bedenkingen van het Rekenhof blijven relevant zolang geen duidelijkheid wordt verschaft over de financiering van mogelijke of voorziene toekomstige uitgaven. Het Rekenhof beveelt dan ook aan deze leemtes en onzekerheden in de toekomstige jaarlijkse en meerjarenbegrotingen beter te duiden en te budgetteren.

Tot slot wil ik hier nog aankondigen dat het Rekenhof, in antwoord op een vraag van het Vlaams Parlement van 7 mei 2004, op dit ogenblik de laatste hand legt aan een voorafbeelding van de begrotingsuitvoering 2003. Het Vlaams Parlement zal deze voorafbeelding, samen met een meer gedetailleerde stand van de uitvoering, voor oktober 2004 ontvangen.

Het Rekenhof vindt het alvast positief dat de Vlaamse Regering en het Vlaams Parlement zich grondig op de regeerperiode 2004-2009 voorbereiden. Het Rekenhof is dan ook bereid het Vlaams Parlement hierin bij te staan.

De voorzitter : Ik dank mevrouw Vande Kerckhove voor de uiteenzetting die ze hier namens het Rekenhof, de natuurlijke bondgenoot van het Vlaams Parlement, heeft gegeven.

De heer Herman De Reuse : Mijnheer de voorzitter, u bent blijkbaar gelukkig met de uiteenzetting van mevrouw Vande Kerckhove omdat u het Rekenhof als een natuurlijke bondgenoot van het Vlaams Parlement beschouwt. Ik heb mevrouw Vande Kerckhove evenwel voornamelijk frustraties horen uiten. Het Rekenhof wil wel controleren, maar kan dit in de praktijk niet. Dat is het grote probleem.

Uit de nota van het Rekenhof blijkt dat er belangrijke tekorten zijn. Het Rekenhof beschikt niet over de nodige middelen om bepaalde belangrijke aangelegenheden te beoordelen. Wat de uitgaven betreft, vallen niet alle belangrijke punten binnen de consolidatiekring te beoordelen.

De voorzitter : Mijnheer De Reuse, ik stel voor dat u zich tot concrete vragen beperkt. Uw beschouwingen kunnen in een later debat nog aan bod komen.

De heer De Reuse : Het gaat hier om een bedrag van 6 miljard euro, waar het Rekenhof helemaal geen zicht op heeft. Het Rekenhof zou dit nader willen onderzoeken, maar dit geldt blijft buiten de begroting. Het hangt, bij manier van spreken, ergens in de lucht.

Ik vraag me af waarom Aquafin buiten de consolidatiekring wordt gehouden. De Vlaamse regering beseft ongetwijfeld dat dit niet kan blijven duren. Dit had trouwens al eerder moeten gebeuren.

Mevrouw Vande Kerckhove : Dit had eigenlijk in februari moeten gebeuren.

De heer De Reuse : Ik vraag me af om welke redenen het dit jaar weer niet is gebeurd. We mogen het Rekenhof niet enkel met mooie woorden bewieroken, we moeten het ook de middelen geven om het Vlaams Parlement volledig in te lichten. Mevrouw Vande Kerckhove heeft de ambities van de Vlaamse regering gelooft. Het wordt tijd dat we het Rekenhof de kans geven om zijn taak uit te oefenen zoals het hoort. Het is bovendien bijzonder verontrustend dat we hier als parlement geen zicht op hebben, en meer nog, dat ons het zicht erop wordt onthouden, ook al is er een wettelijke verplichting om ons die informatie te geven. Het gaat trouwens om een zeer grote hap uit onze begroting.

De heer Jan Penris : Mevrouw Vande Kerckhove, u zei dat u het ESR-1995-saldo moeilijk kunt toetsen omdat u geen zicht hebt op de methodologie die daarbij gehanteerd moet worden. Waarom krijgt u daar geen zicht op ? Wie onthoudt u dat ? Wat doet u om er alsnog inzicht in te krijgen ?

Mevrouw Vande Kerckhove : De heer Van der Borght heeft zonet toegegeven dat het sinds februari 2004 binnen de consolidatiekring zou moeten zitten, maar dat de NV Aquafin waarschijnlijk een andere vorm zal krijgen, zodat die er buiten valt. Wij kennen de intenties van de administratie op dat vlak niet.

De heer Van der Borght : De administratie heeft geen intenties. Toen we in februari aan de oefening begonnen, stelden we vast dat er een discussie over Aquafin was. Dat werd pas begin februari door het Instituut voor de Nationale Rekeningen meegedeeld. Ze stelden dat we, volgens de nieuwe Eurostatrichtlijn, Aquafin erbij moesten nemen. Onze projectie werd op dat moment al volop uitgewerkt, en kon nog moeilijk worden aangepast. Bij de actualisatie die we in juni samen met het Rekenhof hebben gedaan, hebben we Aquafin alsnog niet opgenomen. We hadden immers zelf aan de regering meegedeeld dat de voorwaarden waaronder het INR kon aanvaarden dat Aquafin buiten de consolidatiekring zou vallen, volgens ons haalbaar waren.

Mevrouw Vande Kerckhove : Voor de BAM hebben we alleen maar een signaal willen geven. Normaal wordt er in andere financieringsbronnen voorzien. Momenteel zijn ze er nog niet, en dus hebben we het signaal gegeven dat men daarmee moet opletten voor de toekomst.

We beschikken niet over de methodologie van de HRF. Als zij bereid zijn ons van die methodologie in kennis te stellen, dan zullen we er graag gebruik van maken voor onze eigen berekeningen. We bewaken uiteraard wel de rubricering van de basisallocaties.

De heer De Reuse : Of Aquafin nu binnen die consolidatiekring wordt genomen of er buiten wordt gelaten, het blijft een schuld waar de overheid voor verantwoordelijk is. Het parlement heeft momenteel bijna geen mogelijkheden van toezicht en dat toezicht kan ons worden onthouden door Aquafin buiten de consolida-

tiekring te houden. Maar het probleem van de schuld blijft.

Mevrouw Vande Kerckhove : Als het buiten de kring blijft, dan hebben wij er geen controle over.

De heer De Reuse : Inderdaad. En dat is het enige inhoudelijke verschil.

4. Uiteenzetting door de heer Paul Van Rompuy en mevrouw Carine Spinnoy (Hoge Raad van Financiën)

De heer Paul Van Rompuy : Mijnheer de voorzitter, dames en heren, ik stel u eerst de delegatie voor. Mevrouw Spinnoy is belast met de coördinatie van het heel kleine secretariaat van de afdeling Financieringsbehoeften van de Hoge Raad. Verder zijn de heren Rayp en Heremans aanwezig, die bij de nieuwe samenstelling in 2000 werden voorgedragen als vertegenwoordigers van de Vlaamse Gemeenschap. Zelf ben ik voorzitter sinds de oprichting van de afdeling in 1989.

Deze afdeling werd in 1989 opgericht met de uitdrukkelijke bedoeling het budgettaire beleid van de verschillende overheden in België te coördineren en te sturen in de gewenste richting. In de jaren negentig was die richting duidelijk, namelijk de toetreding tot de monetaire unie, derde fase in 1998.

We zijn aanvankelijk bij de formulering van aanbevelingen voor de gemeenschappen en gewesten uitgegaan van het wettelijk kader van de financieringswet van 1989, volgens criteria die gelden voor alle entiteiten. Bovendien was het duidelijk in welke richting de evolutie van de totale overheidsschuld en het tekort moest gaan. Dat was de bewuste 3 percent in 1998.

Uit de globale doelstellingen, de formulering van de aanbevelingen voor de gemeenschappen en de gewesten, alsook de redelijke veronderstellingen die we konden maken voor de lokale overheden, vloeide – bij wijze van saldo – voort wat de federale overheid en de sociale zekerheid nog moesten doen. Sinds het begin van deze eeuw is duidelijk geworden dat de vergrijzing tot bijkomende inspanningen noopt, en dat de federale overheid als verantwoordelijke en medefinancier van de sociale zekerheid in eerste instantie deze demografische schok en de budgettaire consequenties ervan

moet opvangen. Al voor 2000 zijn we begonnen met het uitwerken van aanbevelingen inzake de rol van de federale overheid in de sociale zekerheid. De Vergrijzingscommissie helpt ons met jaarlijkse ramingen over de meerkost van de vergrijzing op lange termijn.

De doelstelling van de verdere schuldafbouw resulteert in een aanbeveling om tegen 2011 een globaal overschot van 1,5 percent van het BBP te bewerkstelligen. 1,3 percent moet door de federale overheid gerealiseerd worden, de rest door de gemeenschappen.

De rol van de afdeling is mijns inziens opgevat als een coördinerende functie. Voor elke entiteit en doelstellingen worden aanbevelingen geformuleerd. Dat gebeurt ook voor het geheel. Die coöperatieve benadering is bij uitstek aanwezig in de samenwerkingsakkoorden die in de jaren negentig zijn afgesloten in het kader van de convergentieplannen. Dat gebeurde in 1994, 1996 en 1999. Dat laatste akkoord liep tot 2002. De groei van 2000 was veel groter dan verwacht, namelijk 3,7 percent. Verder bleek dat de globale stabiliteitsprogramma's van België een langere horizon hadden. Het werd bijgevolg wenselijk geacht om in december 2000 een nieuw akkoord te sluiten dat loopt tot en met 2005.

Wellicht zijn we hier uitgenodigd omdat wij in ons recent verslag voor 2005 en later andere aanbevelingen hebben geformuleerd dan de aanbevelingen uit het door alle partijen aanvaarde akkoord van december 2000. Ik wil die aanbevelingen toelichten en verantwoorden. Onze methode kan worden gecontroleerd aan de hand van ons jongste jaarverslag.

Sinds 1989 passen we criteria toe die ik hier wil verduidelijken. Ze zijn ondertussen aangepast aan enkele nieuwe institutionele evoluties. In de jaren negentig was het de bedoeling om de negatief evoluerende schuldmiddelenverhouding van de gemeenschappen en gewesten tegen uiterlijk 2000 te stabiliseren. Verder vonden en vinden we het raadzaam om geen stop-and-go-politiek inzake uitgavenbeleid te voeren. Dat is zeker het geval voor de recurrente uitgaven. De groei van de primaire uitgaven – zijnde de uitgaven zonder de interestlasten – dient zo constant mogelijk worden gehouden. Zo wordt op termijn een neutraal beleid ontwikkeld dat de vol-

gende regeringen niet opzadelt met grotere inspanningen.

Ik ga hier niet in op een veeleer technisch thema, namelijk de kredietverleningen en de participaties. Ze worden niet opgenomen in het vorderingsaldo, zoals de opbrengsten van privatiseringen ook niet het saldo maar wel de schuld verminderen.

Het akkoord van december 2000 bood het perspectief om de schuldmiddelenverhouding van elke entiteit te stabiliseren. Ondertussen was het Europees groei- en stabiliteitspact door alle toetredende leden aanvaard. Dat pact streeft ernaar een evenwicht of zelfs een licht overschot te realiseren op middellange termijn. Volgens ons leek het redelijk om dat streven ook in het beleid van gemeenschappen en gewesten te incorporeren, in de eerste plaats voor diegene die een tekort hebben. De Vlaamse Gemeenschap bouwt sinds 1997 een surplus op, en doet het sinds 1995 beter dan wat in onze aanbeveling is opgenomen. We stelden de Vlaamse Gemeenschap voor vanaf 2001 een evenwicht te realiseren en dat ook te handhaven, ofwel het surplus geleidelijk af te bouwen tot in 2010. De toenmalige regering besliste om het overschot te handhaven en het geleidelijk aan af te bouwen. Een plotse overgang van een overschot naar een evenwicht zou hebben geleid tot een uitgavenexplosie in de jaren 2001 en volgende.

De intertemporele neutraliteit, die neerkomt op een zo constant mogelijke groei van de primaire uitgaven, is door alle participanten in het akkoord van 2000 als een na te streven doel aanvaard. 2000 was een sterk groei-jaar, en daarom waren de entiteiten bereid om voor 2001 een groeibonus in te bouwen.

Sindsdien hebben we voor de periode 2005-2010 andere aanbevelingen voor gemeenschappen en gewesten geformuleerd. Daarvoor zijn twee redenen aan te voeren. Lambermont impliceerde in de eerste plaats voor de gemeenschappen een herfinanciering, en betekende in feite het verwerven van bijkomende middelen gedurende verschillende jaren. Het gaat over sommen van 200 miljoen in 2002 tot 375 miljoen in 2005, om van 2007 tot en met 2011 terug te vallen tot 25 miljoen. Dat is een erg grillig verloop, en uiteraard konden we daar in 1999 nog geen rekening mee houden.

De tweede reden is dat de gemiddelde groei van 1980 tot 2003 niet boven de 2 percent uitkomt. Verder is er vanaf 2001 sprake van een gevoelige vertraging van de Belgische economie. Aan de basis van het akkoord van 2000 lag de optimistische prognose van een jaarlijkse groei van het BBP van 2,25 percent; 2 percent stemt volgens ons beter overeen met de tendentiële groei, wat impliceert dat de primaire uitgaven minder snel mogen groeien.

De forfaitaire middelen van het Lambermontakkoord en de lagere groei hebben er ons dus toe aangezet om tot voorzichtigheid aan te manen voor wat de aanwending van de injectie van het deel van de Lambermontmiddelen dat de Vlaamse Gemeenschap in 2005 en volgende jaren zal ontvangen. We stellen voor een deel van dat bedrag opzij te zetten en de uitgave ervan uit te smeren over een aantal jaren.

Op grond van dat criterium en de wens schokken te vermijden in de recurrente uitgaven, suggereren we een aanpassing van het oude cijfer. In 2005 ging het om een surplus van 280 miljoen euro volgens de overeenkomst van 2000. Na een aantal aanpassingen, waaronder die van het Lambermontakkoord, is dat bedrag toegenomen tot 443 miljoen euro.

Toch is er enige flexibiliteit. Artikel 8 van het akkoord van 2000 laat toe aan een surplusentiteit, zoals de Vlaamse Gemeenschap, die het sinds jaren beter doet dan strikt nodig was, om onder bepaalde voorwaarden tijdens de volgende jaren afwijkingen toe te staan. Het moet gaan om eenmalige projecten, waarvan de middelen specifiek bestemd zijn voor een bepaalde investering. In 2004 werd trouwens van die mogelijkheid gebruik gemaakt. Het ging toen om een bedrag van ongeveer 150 miljoen euro.

Daarnet werd gesproken over saldo- en uitgaven-normen. Als we vertrekken van dezelfde verwachte evolutie van de ontvangsten, dan zijn die normen elkaars spiegelbeeld. De reden waarom we met saldonormen werken, is dat de filosofie van het stabiliteitspact wordt doorgetrokken. Ook daar wordt gesproken over vorderingensaldi, evenwichten of surplussen. Het is logisch dat we bij de opbouw van de entiteiten 1 en 2 die saldonorm aanhouden. Onderliggend is er echter een uitgavennorm of een toegelaten primaire uitgavengroei. We schatten die

vanaf 2006 op ongeveer 2,3 percent in reële cijfers. In 2011 daalt die tot 1,8 percent.

Mevrouw Spinnoy : De aanbeveling van de Hoge Raad werd inderdaad aangepast tijdens het recente jaarverslag van 2004. De aanpassing heeft voor een groot deel te maken met de toepassing van het principe van de intertemporele neutraliteit. We streven er zoveel mogelijk naar een recurrent groeipad op het niveau van de primaire uitgaven te bekomen over een langere termijn.

De uitvlakking is er onder meer omdat de sprongen qua herfinanciering die werden beslist tijdens de Lambermontbesprekingen, vrij belangrijk zijn. Vanaf 2002 tot 2007, en in mindere mate tot 2011, gebeurt de herfinanciering van de gemeenschappen op het niveau van de BTW-middelen via jaarlijks bijkomende forfaitaire middelen. Die middelen gaan van 8 miljard frank in de beginfase naar 6 miljard frank in 2004 en evolueren tot 15 miljard frank in 2005. Tussen 2004 en 2005 is er dus een verhoging voor de twee grote gemeenschappen van 9 miljard frank. Daarna vermindert dat bedrag. In 2007 is er een koppeling tussen bijkomende forfaitaire middelen van slechts 1 miljard frank en 91 percent van de reële BNI-groei van de BTW-middelen die worden overgeheveld.

Indien die bijkomende middelen in 2005 in één keer worden opgesoupeerd, dan ontstaat er in 2006 een neerwaartse aanpassing van de uitgaven-groei. Om dat te vermijden, stelt de afdeling voor die bijkomende sprong uit te vlakken over meerdere jaren door een bedrag opzij te leggen en het te gebruiken om de uitgaven tijdens de volgende jaren een recurrent karakter te geven.

Voor de Vlaamse Gemeenschap betekent dit dat haar aandeel volgens een voorlopige raming 90 miljoen euro bedraagt. In 2005 zou dit oplopen tot 226 miljoen euro. Die sprong zal men noch in het verleden, noch in de toekomst terugvinden. De afdeling stelt dan ook een afvlakking ten belope van 50 percent van die sprong voor. Voor de Vlaamse Gemeenschap houdt dit 68 miljoen euro in.

De voorzitter : Mevrouw Spinnoy, u zei daarnet dat die sprong niet terug te vinden zal zijn in de volgende jaren. Dat begrijp ik niet goed. De Lambermontgelden worden toch gecumuleerd ?

Mevrouw Spinnoy : Dat klopt. Het zijn de bijkomende forfaitaire middelen per jaar. Toch is er in 2005 een sprong van 9 miljard frank aan bijkomende middelen. Die sprong zal noch in het verleden, noch in de toekomst worden gemaakt. Het niveau van de bijkomende middelen blijft wel stijgen.

De heer Eric Van Rompuy : Er staan inderdaad meer middelen ter beschikking in jaar x. Als de uitgaven echter in één klap met dat bedrag worden verhoogd, dan moet er rekening mee worden gehouden dat de toename het jaar daarna lager zal zijn. Je moet maken dat beide op termijn met elkaar overeenstemmen. Dat is de grote uitdaging voor de volgende jaren.

Mevrouw Spinnoy : Dat klopt.

De heer Paul Van Rompuy : Inderdaad, een 'stop-and-go'- uitgavenbeleid moet worden vermeden.

De heer Joris Van Hauthem : De politieke wereld kiest ervoor om normen die worden voorgesteld door de HRF al dan niet te volgen. Als er echter terzake een afspraak is tussen de verschillende entiteiten van de federatie, dan moet die worden nageleefd. Uit de HRF-gegevens blijkt grosso modo dat tussen 1995 en 2003 de Vlaamse overheid het stelselmatig bijna voortdurend beter heeft gedaan dan werd gevraagd : wanneer tekorten werden toegestaan, waren die minder groot dan de norm, en wanneer er overschotten werden gevraagd, waren die groter. Aan de andere zijde van de taalgrens zien we min of meer het tegengestelde beeld : daar werd in de loop van diezelfde periode niet altijd de norm nageleefd, die nochtans was afgesproken. De beslissing om die norm na te leven is een politieke beslissing. Is het niet wenselijk dat, indien normen worden afgesproken en doelstellingen geadviseerd door de HRF worden aangevaard door de diverse politieke entiteiten als iets waaraan ze zich gaan houden, er een soort bestraffingsmechanisme zou worden ingebouwd in de financieringswet wanneer men die normen niet respecteert ? Afspraken maken is één ding, ze naleven is een ander. Op Europees vlak zien we dat trouwens ook. Ook daar is er sprake van sancties. Ik weet ook dat er grote problemen rijzen om grote landen te bestraffen.

De heer Herman De Reuse : Zou men daar op contractuele basis geen vordering kunnen instellen ?

De heer Paul Van Rompuy : Als er sprake is van coöperatie en één speler houdt zich niet aan de afspraken, dan hebben anderen ook het recht om niet te meer te doen wat ze moeten doen. In de financieringswet van 1989 is voorzien in een theoretische sanctie : bij een ernstige verstoring van het evenwicht kunnen we de federale minister van Financiën adviseren om gedurende twee jaar de ontleningscapaciteit van een entiteit op te schorten. Natuurlijk rijst dan de kwestie van de vaststelling van wat een ernstige verstoring inhoudt. Ook is er de vraag of de federale minister die beslissing ooit gaat nemen. Die mogelijkheid is dus nooit toegepast. Wanneer men denkt aan toekomstige akkoorden, zou het misschien nuttig zijn om, indien daar de politieke wil voor bestaat, te trachten de op het Europese vlak aanwezige filosofie terzake door te trekken naar het interne niveau. Dat is mijn persoonlijke mening. Wel zijn op Europees vlak sancties in de vorm van een storting door het land dat de 3-percentnorm overschrijdt, nooit genomen. Er is voorzien in een procedure van bijsturing en overleg terzake. Voor de Franse Gemeenschap hebben we dat gedaan wegens een te grote afwijking in de vorige jaren. We hebben gevraagd dat ze ten laatste in 2004 minstens een evenwicht zouden bereiken. Voor entiteiten met een deficit was in het akkoord van 2000 de streefdatum voor een evenwicht 2010. Daar de afwijking belangrijk was, hebben we gevraagd dat dit 2004 zou worden. We zullen zien wat dit jaar brengt voor de Franse Gemeenschap. Maar boetes en dergelijke vergen een wijziging van de wet van 1989. Anders moet er een onderling akkoord zijn tussen de entiteiten. Ze moeten dit dan aanvaarden. Maar dan heeft dit geen wettelijke basis. Er moet alleszins een voorafgaande procedure van bijsturing zijn, waarbij men aantoonst dat men opnieuw in het gelid loopt.

Ik ben even nagegaan waar in de Europese federale staten men sancties toepast. Het gaat slechts over één land, namelijk Oostenrijk. De Länder verbinden zich daar, zoals in België, tot het naleven van interne stabiliteitsprogramma's. Daar zijn administratieve financiële sancties mogelijk. Ik weet echter niet of die ooit al zijn toegepast in het recente verleden. Ik meen van niet. Maar ze zijn wettelijk mogelijk in de Oostenrijkse federatie.

De voorzitter : Ik wens alle delegaties te bedanken voor hun toelichting. Hun informatie zal ons helpen het toekomstige begrotingsdebat voor te bereiden.

De verslaggever,

Marc
VAN DEN ABELEN

De voorzitter,

Norbert
DE BATSELIER
